**KARTA KURSU**

| | |
|---|---|
| Nazwa | Służby specjalne w kształtowaniu bezpieczeństwa państwa |
| Nazwa w j. ang. | Special services in the process of shaping the state securty |

| | | |
|---|---|---|
| Koordynator | dr Piotr Swoboda | Zespół dydaktyczny |
| | | dr Piotr Swoboda |
| Punktacja ECTS* | 2 | |

Opis kursu (cele kształcenia)

| |
|---|
| Celem kursu jest zapoznanie studenta z organizacją, rolą oraz działalnością służb specjalnych w systemie bezpieczeństwa państwa, w szczególności w odniesieniu do ich funkcji związanych ochroną państwa jako organizacji politycznej oraz wspierania najważniejszych procesów decyzyjnych w państwie w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym. |

Warunki wstępne

| | |
|---|---|
| Wiedza | Student posiada podstawową wiedzę na temat zasad funkcjonowania państwa i administracji publicznej oraz stosunków międzynarodowych. |
| Umiejętności | Student potrafi w sposób jasny i logiczny przedstawić swoje stanowisko na tematy związane z funkcjonowaniem państwa w wymiarze wewnętrznym i międzynarodowym oraz rozróżnia podstawowe podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo państwa. |
| Kursy | Politologia, bezpieczeństwo państwa, administracja. |

Efekty uczenia się

| | Efekt uczenia się dla kursu | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|---|---|---|
| Wiedza | W01, Student dysponuje wiedzą na temat pojęcia i istoty funkcjonowania służb specjalnych w państwie oraz w środowisku międzynarodowym. | W02, W04 |
| | W02, Student posiada pogłębioną wiedzę na temat zasad funkcjonowania, zadań i funkcji oraz wykonywanych czynności służb specjalnych oraz zagrożeń, którym służby te przeciwdziałają. | W02, W03, W04 |
| | W03, Student zna znaczenie informacji będących w zasięgu zainteresowania służb specjalnych oraz zna możliwości wykorzystania potencjału służb wywiadu i kontrwywiadu dla zapewnienia bezpieczeństwa poszczególnych państw i międzynarodowego. | W03, W05, W06 |

| | Efekt uczenia się dla kursu | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|---|---|---|
| Umiejętności | U01, Student potrafi wskazać miejsce i rolę służb specjalnych w państwie i w przestrzeni międzynarodowej oraz zidentyfikować podstawowe zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa i międzynarodowego. | U01, U02 |
| | U02, Student potrafi zidentyfikować służby specjalne w systemie bezpieczeństwa państwa. | U01 |
| | U03, Student rozumie i potrafi wskazać sposób postępowania z informacjami w oparciu o podstawową metodykę funkcjonowania służb wywiadu i kontrwywiadu w zakresie realizacji funkcji informacyjnej. | U01, U02, U04 |

| | Efekt uczenia się dla kursu | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|---|---|---|
| Kompetencje społeczne | K01, Student potrafi identyfikować podstawowe zagrożenia związane z działalnością służb wywiadowczych podmiotów państwowych i pozapaństwowych. | K01, K02 |
| | K02, Student jest świadomy w zakresie zagrożeń płynących ze strony obcych służb specjalnych w stosunku do pracowników administracji publicznej, organizacji międzynarodowych oraz innych podmiotów (prywatnych i pozarządowych). | K01, K02, K03 |
| | K03, Student rozumie konieczność i podstawowe założenia zapewnienia demokratycznej kontroli cywilnej nad służbami specjalnymi. | K02, K04 |

| Organizacja | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Forma zajęć | Wykład (W) | Ćwiczenia w grupach | | | | | | | | | |
| | | A | | K | | L | | S | | P | | E | |
| Liczba godzin | 15 | 15 | | | | | | | | | |

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykłady:
- prezentacja Power point,
- dyskusja.

Ćwiczenia:
- Przygotowanie krótkiej pracy według zasad właściwych dla prac naukowych,
- Wygłoszenie referatu,
- Dyskusja.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

| | E – learning | Gry dydaktyczne | Ćwiczenia w szkole | Zajęcia terenowe | Praca laboratoryjna | Projekt indywidualny | Projekt grupowy | Udział w dyskusji | Referat | Praca pisemna (esej) | Egzamin ustny | Egzamin pisemny | Inne (kolokwium) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| W01 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| W02 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| W03 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| U01 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| U02 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| U03 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| K01 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| K02 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |
| K03 | x | | x | | | x | | x | x | x | | | x |

| | |
|---|---|
| Kryteria oceny | Na ocenę końcowa składają się:<br>- obecność i aktywność na zajęciach,<br>- przygotowanie i przedstawienie pracy pisemnej oraz wygłoszenie referatu,<br>- kolokwium zaliczeniowe (pisemne) z problematyki poruszanej na wykładach. |

| | |
|---|---|
| Uwagi | Ewentualne nieobecności odrabiane są w drodze przygotowania prezentacji multimedialnej, pracy pisemnej lub odpowiedzi ustnej na temat zadany przez prowadzącego przedmiot.<br>Indywidualny program studiów – warunki zaliczenia ustalane indywidualnie<br>z prowadzącym zajęcia po przedstawieniu zgody na indywidualny tok studiów.<br>Przepisanie oceny z kursu o tej samej nazwie (lub zbliżonej) warunkowane jest ekwiwalentną liczbą godzin, punktów ECTS, odpowiednim poziomem studiów oraz co najmniej oceną dobrą. |

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady:
1) Geneza, pojęcie i istota służb specjalnych.
2) Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa państwa.
3) Podstawy prawne działania służb specjalnych.
4) Funkcje, struktury i zadania służb specjalnych.
5) Rodzaje wykonywanych czynności i uprawnienia służb specjalnych.
6) Źródła informacji służb specjalnych.
7) Kontrola cywilna nad służbami specjalnymi.
8) Służby specjalne w kształtowaniu bezpieczeństwa międzynarodowego.
9) Najważniejsze zagrożenia, którym przeciwdziałają służby specjalne.
10) Tzw. operacje pozainformacyjne służb specjalnych.
11) Przykłady znanych operacji wywiadowczych/kontrwywiadowczych w Polsce i na świecie.
12) Służby specjalne wybranych państw.
13) Wywiad strategiczny – pojęcie i zakres.
14) Legendarne postacie wywiadu i kontrwywiadu w Polsce i na świecie.

Wykaz literatury podstawowej


1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997 Nr 78, poz. 483 z późn. zm.
2) Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 812 z późn. zm.

3) Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1405.
4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 184 z późn. zm.
5) Swoboda P., *Wywiad i kontrwywiad w Polsce w procesie przemian systemowych (1989-2007)*, Kraków 2016.
6) Swoboda P., *Służby specjalne w Polsce po 1989 roku - problemy definicyjne*, [w:] Łubiński P. (red.), *Niepodległa Polska : bezpieczeństwo i polityka w latach 1918-2018*, Kraków 2018.
7) Zalewski S., *Służby specjalne w państwie demokratycznym*, Warszawa 2005.
8) Żebrowski A., *Wywiad i kontrwywiad XXI wieku*, Lublin 2010.

Wykaz literatury uzupełniającej

1) Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1370 z późn. zm.
2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 632 z późn. zm..
3) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra - Członka Rady Ministrów Tomasza Siemoniaka - Koordynatora Służb Specjalnych, Dz.U. 2023 poz. 2728.
4) Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r., M. P. 1992 Nr 26, poz. 185 z późn. zm.
5) Bożek M., Czuryk M., Karpiuk M., Kostrubiec J.*, Służby specjalne w strukturze władz publicznych. Zagadnienia prawnoustrojowe*, Warszawa 2014.
6) Denning D. E., *Wojna informacyjna i bezpieczeństwo informacyjne*, Warszawa 2002.
7) Herman M., *Potęga wywiadu*, Warszawa 2002.
8) Hughes-Wilson J., *Największe błędy wywiadów świata*, Warszawa 2002.
9) Faligot R., Kauffer R., *Służby specjalne. Historia wywiadu i kontrwywiadu na świecie*, Warszawa 2006.
10) Kent S., *Strategic intelligence for American World Policy*, Hamden 1965.
11) Kwećka R., *Informacja w walce zbrojnej*, Warszawa 2001.
12) Minkina M., *Sztuka wywiadu w państwie współczesnym*, Warszawa 2014.
13) Nyzio A., *Rakowiecka w remoncie: Transformacja polityki bezpieczeństwa wewnętrznego Polski w latach 1989–1993*,Kraków 2020.
14) Piasecki B., *Kontrwywiad. Atak i obrona*, Łomianki 2021.
15) Pepłoński A., *Kontrwywiad II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2002.
16) Sagan S., *Prawo policyjne*, Katowice 1992.
17) Schweitzer P.*, Szpiedzy wśród przyjaciół*, Warszawa 1997.
18) Swoboda P., *Służby specjalne, Wywiad, Kontrwywiad* [w:] *Vademecum bezpieczeństwa informacyjnego*, t. 1 i 2, Wasiuta O., Klepka R., Kraków 2019.
19) Swoboda P., *Minister koordynator do spraw służb specjalnych w Polsce w latach 1997-2020: cywilna kontrola czy polityczna ingerencja?*, [w:] „De Securitate et Defensione. O Bezpieczeństwie i Obronności" 2021, Vol. 7, nr 1, DOI: 10.34739/dsd.2021.01.08.
*20)* Swoboda P., *Elementy wywiadu strategicznego w zadaniach wybranych służb systemu bezpieczeństwa państwa*, [w:] *Polska bezpieczna czy nie? Służby specjalne - wojsko - dyplomacja w XX i XXI wieku*, Siewier M. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2023.
21) Widacki J. (red.), *Kryminalistyka*, Warszawa 1999.
22) Zalewski S., *Kontrola służb specjalnych w Polsce*, Warszawa 2021.
23) Żebrowski A., *Ewolucja polskich służb specjalnych. Wybrane obszary walki informacyjnej. (Wywiad i kontrwywiad 1989 – 2003)*, Kraków 2005.
24) Żebrowski A. *Walka informacyjna w asymetrycznym środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego*, Kraków 2016.
25) Żebrowski A. (red.), *Rola służb specjalnych w siłach zbrojnych. Wywiad i kontrwywiad*, Kraków 1999.
26) Żebrowski A., *Kontrolna cywilna nad służbami specjalnymi III Rzeczypospolitej (1989–1999). Zagadnienia politologiczno-prawne*, Kraków 2001.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

| | | |
|---|---|---|
| Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi | Wykład | 15 |
| | Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.) | 15 |
| | Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym | - |
| Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi | Lektura w ramach przygotowania do zajęć | 5 |
| | Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu | 10 |
| | Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie) | - |
| | Przygotowanie do egzaminu (kolokwium) | 5 |
| Ogółem bilans czasu pracy | | 50 |
| Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika | | 2 |